

25 Ιουνίου, 1991

[ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗΣ, ΑΡΤΕΜΙΔΗΣ, ΑΡΤΕΜΗΣ, Δ/στές]

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΕΝΤΑΥΚΑΣ,

Εφεσείων,

v.

ΑΝΝΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΠΕΝΤΑΥΚΑ,

Εφεσίβλητης.

(Πολιτική Έφεση Αρ.7408).

5 Περιουσιακές σχέσεις συζύγων — Σύζυγος, ιδιοκτήτης επιχείρησης ταξί και ενός ταξί κατά την έναρξη της έγγαμης συμβίωσης, παίρνει από τον πατέρα της συζύγου ποσό £3.000 στο οποίο προσθέτει £1.000 για να αγοράσει δεύτερο ταξί — Κατά την λήξη της συμβίωσης η αξία της επιχείρησης, στην οποία περιλαμβάνεται και επιχείρηση πώλησης μεταχειρισμένων αυτοκινήτων, φθάνει τις £100.000 — Κατά πόσο η σύζυγος δικαιούται σε μερίδιο στην επιχείρηση.

10 Καταπίστευμα — Καταληκτικό (resulting), εξυπακουόμενο (implied) ή εξ ερμηνείας (constriuctive) καταπίστευμα μεταξύ συζύγων — Υπό ποιές περιστάσεις δημιουργείται.

15 Μαρτυρία — Για την δημιουργία καταπιστεύματος μεταξύ συζύγων — Χρειάζεται μαρτυρία ότι, πριν από την απόκτηση της περιουσίας ή κατ'εξαιρέση μεταγενέστερα, υπήρξε συμφωνία, διευθέτηση ή συναντίληψη ότι οι σύζυγοι θα είναι συνιδιοκτήτες, και ότι ο απαιτών σύζυγος έχει ενεργήσει προς ζημιά του ή μετέβαλε σημαντικά την θέση του βασιζόμενος στη συμφωνία — Αν δεν υπάρχει τέτοια μαρτυρία, μόνο μαρτυρία άμεσης συνεισφοράς στην τιμή αγοράς μπορεί να οδηγήσει στο συμπέρασμα ότι δημιουργήθηκε καταπίστευμα.

25 Οι διάδικοι ήταν σύζυγοι. Κατά την έναρξη της έγγαμης συμβίωσης ο εφεσείων ήταν ιδιοκτήτης επιχείρησης ταξί και ενός οχήματος ταξί. Ο πατέρας της εφεσίβλητης έδωσε στον εφεσείοντα £3.000, στις οποίες ο εφεσείων πρόσθεσε £1.000 και αγόρασε δεύτερο ταξί. Κατά την λήξη της έγγαμης συμβίωσης η επιχείρηση του εφεσείοντα, στην οποία περιλαμβανόταν και επιχείρηση πώλησης μεταχειρισμένων αυτοκινήτων, είχε βελτιωθεί πολύ, και η αξία της συμφωνήθηκε ότι ήταν £100.000.

30 Το πρωτόδικο Δικαστήριο βρήκε ότι το ποσό των £3.000 είχε δωθεί στον εφεσείοντα σαν οικονομική βοήθεια για την επιχείρησή του, αλλά ότι η εφεσίβλητη δεν είχε κάμει άλλη χρηματική συνει-

σφοδρά, ή συνεισφορά υπηρεσιών, στην επιχείρηση του εφεσείοντα. Με βάση αυτό το εύρημα έκρινε ότι είχε δημιουργηθεί καταπίστευμα υπέρ της εφεσίβλητης σε ποσοστό 1/3 της αξίας της επιχείρησης και διάταξε την εγγραφή του 1/3 των αυτοκινήτων του εφεσείοντα στο όνομα της εφεσίβλητης, ή διαζευκτικά την πληρωμή ποσού £33.333. Το συγκεκριμένο όχημα που είχε αγορασθεί με τις £3.000 δεν υπήρχε κατά την λύση του γάμου. 5

Αποφασίσθηκε ότι

(α) Τα Κυπριακά Δικαστήρια δεν έχουν δικαιοδοσία να προβαίνουν σε διανομή περιουσίας μεταξύ συζύγων κατά τη λύση του γάμου. Μόνο σε περιπτώσεις όπου κρίνεται ότι έχει δημιουργηθεί καταπίστευμα υπέρ ενός των συζύγων μπορεί να επέλθει το Δικαστήριο. 10

(β) Για να μπορεί να γίνει εύρημα ότι έχει δημιουργηθεί καταπίστευμα, πρέπει να υπάρχει μαρτυρία ότι πριν, ή κατ'εξάιρεση μεταγενέστερα, από την απόκτηση της περιουσίας έγινε μεταξύ των συζύγων κάποια συμφωνία, διευθέτηση ή υπήρξε συναντίληψη ότι θα είναι συνιδιοκτήτες, και ότι ο απαιτών σύζυγος, βασιζόμενος πάνω σ'αυτή ενήργησε προς ζημιά του/της ή μετέβαλε σημαντικά τη θέση του/της. Αν δεν υπάρχει τέτοια μαρτυρία, τότε μόνο άμεσες 20
συνεισφορές στην τιμή αγοράς μπορούν να οδηγήσουν σε τέτοιο εύρημα.

(γ) Στην παρούσα υπόθεση δεν υπήρχε τέτοια μαρτυρία προγενέστερης, ή έστω μεταγενέστερης συμφωνίας, διευθέτησης ή συναντίληψης, ούτε μπορούσε να θεωρηθεί το ποσό των £3.000 σαν άμεση συνεισφορά στην επιχείρηση του εφεσείοντα, που ανήκε αποκλειστικά σ'αυτόν. Κατά συνέπεια, κανένα καταπίστευμα είχε δημιουργηθεί και η αγωγή έπρεπε να απορριφθεί. 25

Η έφεση έγινε δεκτή χωρίς διαταγή για έξοδα. Η αγωγή απορρίφθηκε. 30

per Curiam: Χρηματική ή άλλη βοήθεια γονέων προς τέκνα είναι σύννηθες φαινόμενο στον τόπο μας και όταν αυτό γίνεται δεν υποδηλώνει συναλλαγή από την οποία δυνατό να δημιουργηθεί αγωγίμο δικαίωμα.

Σημείωση: Η παρούσα απόφαση αφορά το δίκαιο όπως ήταν πριν από την θέσπιση του περί Ρυθμίσεως των Περιουσιακών Σχέσεων των Συζύγων Νόμου, 1991, Ν 232/91, που τέθηκε σε ισχύ την 30η Δεκεμβρίου, 1991. 35

Υποθέσεις που αναφέρθηκαν:

Gissing v. Gissing [1970] 2 All E.R. 780 40

Hazell v. Hazell [1972] 1 All E.R. 923

Hargrave v. Newton [1971] 3 All E.R. 866

Miltiadous v. Miltiadous (1982) 1 C.L.R. 797.

Theodoulou v. Theodoulou (1987) 1 C.L.R. 101.

Lloyds Bank Plc v. Rossett and another [1990] 1 All E.R. 1111.

Έφεση.

- 5 Έφεση και αντέφεση κατά της απόφασης του Επαρχιακού Δικαστηρίου Λάρνακας (Παπαδόπουλος, Π.Ε.Δ.) που δόθηκε στις 30 Μαΐου, 1987 (Αρ. Αγωγής 782/85) με την οποία το Δικαστήριο εξέδωσε διάταγμα για την εγγραφή στο όνομα της ενάγουσας ως συνιδιοκτήτριας κατά το 1/3 των αυτοκινήτων που ήταν εγγεγραμμένα στον εναγόμενο ή διαζευτικά να καταβάλει το ποσό των £33.330.-.

A. Ανδρέου, για τον εφεσείοντα.

A. Σαβεριάδης, για τον εφεσίβλητο.

Cur. adv. vult.

- 15 ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗΣ, Δ.: Την ομόφωνη απόφαση του Δικαστηρίου θα διαβάσει ο Δικαστής Χρ. Αρτεμίδης.

- 20 ΑΡΤΕΜΙΔΗΣ, Δ.: Ο εφεσείων - εναγόμενος και η εφεσίβλητη - ενάγουσα αρραβωνιάστηκαν τον Αύγουστο του 1975 και παντρεύτηκαν τον Σεπτέμβρη του 1976, όταν ήταν 25 και 15 χρόνων αντίστοιχα. Το ζεύγος διέμενε προσωρινά στο σπίτι των γονιών του εφεσείοντα μέχρι που απέκτησαν, με το σχέδιο αυτοστέγασης, το δικό τους στην Ορμήδεια. Απέκτησαν 3 παιδιά, αλλά δυστυχώς μέσα στο 1984 δημιουργήθηκαν προβλήματα στις σχέσεις τους και 25 από τον Δεκέμβριο του ίδιου χρόνου ζούσαν σε διάσταση. Το τέλος του 1986 ο γάμος τους διαλύθηκε με απόφαση του αρμόδιου εκκλησιαστικού Δικαστηρίου.

- 30 Ο εφεσείων είχε, και διατηρεί μέχρι σήμερα, επιχείρηση ταξί. Τον Ιούλιο του 1976, μετά που αρραβωνιάστηκε την εφεσίβλητη, ο πατέρας της του έδωσε £3.000 για να αγοράσει και δεύτερο αυτοκίνητο ταξί. Είχε τότε το ΗΒ070 και

αφού πρόσθεσε στο ποσό αυτό άλλες £1.000, από δάνειο που έκαμε ο ίδιος, αγόρασε το ΗQ210. Μέχρι το 1984, που οι διάδικοι τερμάτισαν τη συγκατοίκηση τους, η επιχείρηση του εφεσείοντα βελτιώθηκε πολύ, έτσι που να είναι σήμερα ιδιοκτήτης αριθμού ταξί και να ασχολείται ταυτόχρονα με την αγοραπωλησία μεταχειρισμένων αυτοκινήτων. Κατά τη διάρκεια της ακρόασης συμφωνήθηκε ενώπιον του πρωτόδικου Δικαστηρίου πως η αξία των αυτοκινήτων της επιχείρησης του εφεσείοντα ήταν £100.000, στο χρόνο που έγινε η δήλωση. 5 10

Πολλή και διϊστάμενη μαρτυρία προσκομίστηκε ενώπιον του εκδικάσαντος πλήρους Επαρχιακού Δικαστηρίου Λάρνακας, αναφορικά με το σκοπό για τον οποίο ο πατέρας της εφεσίβλητης έδωσε στον εφεσείοντα το ποσό των £3.000. Η μεν εφεσίβλητη ισχυριζόταν πως αυτό δόθηκε για να βοηθήσει οικονομικά την επιχείρηση του εφεσείοντα, ενώ ο τελευταίος πως προοριζόταν, και χρησιμοποιήθηκε, στην αποπεράτωση του οικογενειακού τους σπιτιού. Το Δικαστήριο προτίμησε πάνω σ' αυτό το ζήτημα τον ισχυρισμό της εφεσίβλητης. 15 20

Ο δικηγόρος του εφεσείοντα δέκτηκε ρητά ενώπιον μας τα ευρήματα του πρωτόδικου Δικαστηρίου. Η κατ' έφεση επιχειρηματολογία του περιστράφηκε γύρω από τα νομικά ζητήματα που δημιουργούνται σ' αυτή.

Προτού προχωρήσουμε στη συζήτηση της νομικής πτυχής της υπόθεσης αναφέρουμε πως το πρωτόδικο Δικαστήριο συμπέρανε πως οι £3.000, που έδωσε ο πατέρας της εφεσίβλητης στον εφεσείοντα το 1976, αποτελούσε συνεισφορά της τελευταίας στην επιχείρηση του, ώστε να αυξηθεί το κεφάλαιο της και να βελτιωθεί. Ο εφεσείων, έτσι έκρινε το πρωτόδικο Δικαστήριο, κατέστη επομένως καταπιστευματοδόχος της εφεσίβλητης στο ποσοστό της συνεισφοράς της στην επιχείρηση ταξί του εφεσείοντα. Επειδή δε αποφάνθηκε πως αυτή δεν έκαμε καμιά άλλη χρηματική συνεισφορά, ή προσφορά υπηρεσιών στη διεύθυνση της επιχείρησης, κατέληξε στο συμπέρασμα πως εδικαιούτο στο 1/3 της συμφωνηθείσας αξίας των αυτοκινήτων, που 25 30 35

ήσαν όλα εγγεγραμμένα στο όνομα του εφεσείοντα. Εξέδωσε, κατά συνέπεια, διάταγμα για την εγγραφή στο όνομα της εφεσίβλητης ως συνιδιοκτήτριας, κατά το ποσοστό αυτό, των αυτοκινήτων που ήσαν την ημέρα της ακρόασης εγγεγραμμένα στο όνομα του εφεσείοντα, ή διαζευκτικά να καταβάλει ο τελευταίος ποσό £33.333, το 1/3 δηλαδή των £100.000. Η αξίωση της εφεσίβλητης στην αγωγή αφορούσε το 1/2 της περιουσίας αυτής.

Είναι η εισήγηση του δικηγόρου του εφεσείοντα ότι το πρωτόδικο Δικαστήριο παρερμήνευσε, και κατ' ακολουθία έσφαλε, στην εφαρμογή των νομικών αρχών που ισχύουν στα γεγονότα της εξεταζόμενης υπόθεσης. Ο συνήγορος επεσήμανε πως στην έκθεση απαιτήσεως προβάλλεται ο ισχυρισμός, και είναι ο μοναδικός, πως η εφεσίβλητη συνεισέφερε με τα χρήματα και την προσωπική της εργασία στην επιχείρηση του εφεσείοντα, ο οποίος και ως εκ τούτου, κατέστη καταπιστευματοδόχος της, μετά τον τερματισμό της συμβίωσης τους, για ποσοστό στην επιχείρηση ίσο με τη συνεισφορά της.

Τα ευρήματα όμως του Δικαστηρίου, υποστήριξε ο δικηγόρος του εφεσείοντα, δεν αποδεικνύουν τη θέση αυτή. Αντίθετα δεχόμενο το Δικαστήριο τη μαρτυρία της ίδιας της εφεσίβλητης, αποφάνθηκε πως το ποσό των £3.000 το έδωσε ο πατέρας της στον εφεσείοντα για να αγοράσει ένα δεύτερο αυτοκίνητο ταξί, και να τον βοηθήσει έτσι στην επέκταση της επιχείρησής του. Στη συνέχεια ο δικηγόρος του εφεσείοντα έκαμε μια εμπεριστατωμένη ανάλυση της εξέλιξης της νομολογίας πάνω σε τέτοια ζητήματα τόσο στην Αγγλία όσο και στον τόπο μας, για να υποστηρίξει τη θέση που ανέπτυξε ενώπιον μας, ότι δηλαδή το πρωτόδικο Δικαστήριο δεν ερμήνευσε ορθά το νόμο και κατέληξε τελικά σε εσφαλμένη κρίση.

Στην Αγγλία, μετά τη θέσπιση του Married Women's Property Act 1882, που τέθηκε σε ισχύ την 1.1.1883, η σύζυγος απέκτησε ίσα δικαιώματα με το σύζυγο σε ότι αφορά τα περιουσιακά της στοιχεία, τα οποία έκτοτε διακαίουται να κατέχει, απολαμβάνει και να διαθέτει όπως η

ίδια επιθυμεί ξεχωριστά από αυτόν. Οποιοδήποτε ζήτημα
 εγείρεται μεταξύ των συζύγων που σχετίζεται με διαφορά
 στην ιδιοκτησία ή κατοχή περιουσίας, μπορεί να αχθεί
 από τον καθένα τους ενώπιον του Δικαστηρίου, βάσει του
 άρθρου 17 του Married Women's Property Act, το οποίο 5
 επιλαμβάνεται του ζητήματος και εκδίδει οποιαδήποτε
 διαταγή θεωρήσει πρέπουσα. Το άρθρο αυτό, και τούτο
 είναι σημαντικό, κάμνει διαδικαστική πρόνοια μόνο και
 το Δικαστήριο στην επίλυση του ζητήματος αποφασίζει
 ποιός είναι ο δικαιούχος της επίδικης ιδιοκτησίας. Δεν 10
 έχει δηλαδή εξουσία να αποδίδει την ιδιοκτησία σε κάποιον
 που δεν την είχε προηγουμένως. Στερείται το Δικαστήριο,
 σύμφωνα με αυτό το νομοθέτημα, της ευρείας εξουσίας να
 προβαίνει σε δίκαιο και εύλογο καταμερισμό μεταξύ των 15
 μερών της περιουσίας που αποκτήθηκε κατά τη διάρκεια
 της συμβίωσης. Τέτοια εξουσία έχουν όμως τώρα τα Δικαστήρια
 της Αγγλίας βάσει των προνοιών του Matrimonial
 Causes Act 1973.

Είναι μέσα στο νομικό πλαίσιο του Married Women's
 Property Act 1882 που η Αγγλική νομολογία εξελίχθηκε, 20
 με την εφαρμογή των αρχών της επιείκειας, ώστε το Δικαστήριο
 να μπορεί να αποφασίζει σε ποιόν πραγματικά ανήκει το
 οικογενειακό σπίτι, όταν αυτό είναι εγγεγραμμένο στο
 όνομα του ενός των συζύγων. Μολονότι η εφαρμογή των
 αρχών αυτών δεν περιορίζεται στο οικογενειακό 25
 σπίτι, παρατηρούμε πως όλες οι αποφάσεις της Αγγλικής
 νομολογίας έχουν ως μοναδικό αντικείμενο το οικογενειακό
 σπίτι. Και τούτο είναι φυσικό, γιατί όταν δύο αποφασίσουν
 να ζήσουν μαζί, αρχίζουν τη ζωή τους με αισθήματα
 χαράς και αμοιβαίας εμπιστοσύνης. Δεν ενεργούν 30
 σαν δυο συνήθη άτομα που συναλλάσσονται εμπορικά,
 αλλά συνενώνουν τους οικονομικούς τους πόρους στην
 απόκτηση του οικογενειακού σπιτιού, που για διάφορους
 λόγους μπορεί να εγγραφεί στο όνομα του ενός από αυτούς.
 Όταν όμως η συμβίωση τερματιστεί, τότε δυνατό να 35
 εγερθεί το ζήτημα σε ποιόν πραγματικά ανήκει η ιδιοκτησία,
 και αν ανήκει και στους δυο σε ποιο ποσοστό. Είναι σε
 τέτοια περίπτωση που θεωρείται ότι το σπίτι αποτελεί
 καταπίστευμα με καταπιστευματοδόχο τον εγγεγραμμένο

ιδιοκτήτη προς όφελος του άλλου μέρους για το ποσοστό της συνεισφοράς του στην απόκτηση του. Σχετική αναφορά στην πορεία της νομολογίας, και των σχετικών νομοθετικών διατάξεων που ισχύουν στην Αγγλία, γίνεται στους 5 Halsbury's Laws of England 4η έκδοση, τόμος 22 από την παράγραφο 1027 και στα επόμενα.

Μια από τις βασικές υποθέσεις πάνω στο θέμα αυτό είναι η *Gissing & Gissing* [1970] 2 All E.R. 780 (απόφαση του Δικαστηρίου των Λόρδων), όπου ο Λόρδος Diplock 10 είπε τα εξής, στη σελίδα 790:

"A resulting, implied or constructive trust - and it is unnecessary for present purposes to distinguish between these three classes of trust - is created by a transaction between the trustee and the cestui que trust in connection with the acquisition by the trustee of a legal estate in land, whenever the trustee has so conducted himself that it would be inequitable to allow him to deny to the cestui que trust a beneficial interest in the land acquired. And he will be held so to have conducted himself if by his words or conduct he has induced the cestui que trust to act to his own detriment in the reasonable belief that by so acting he was acquiring a beneficial interest in the land". 15 20

Σε μετάφραση:

"καταληκτικό" (resulting), εξυπακουόμενο (implied) ή 25 εξ ερμηνείας καταπίστευμα (constructive) και δεν είναι αναγκαίο στην παρούσα περίπτωση να γίνει διάκριση μεταξύ αυτών των τριών ειδών καταπιστεύματος - δημιουργείται από τη συναλλαγή μεταξύ του καταπιστευματοδόχου και του δικαιούχου σε σχέση με την απόκτηση από τον καταπιστευματοδόχο εμπράγματος δικαιώματος ιδιοκτησίας γης, όταν ο καταπιστευματοδόχος έχει συμπεριφερθεί με τέτοιο τρόπο που θα ήταν άδικο να του επιτραπεί να αρνηθεί στο δικαιούχο νόμιμο δικαίωμα στην αποκτηθείσα υπ' αυτού γη. Και θα θεωρηθεί ότι έχει συμπεριφερθεί μ' αυτό τον τρόπο αν με 30 35 λόγια ή την συμπεριφορά του έχει πείσει τον δικαιούχο

να ενεργήσει ενάντια στα συμφέροντα του με την εύλογη πεποίθηση ότι ενεργώντας έτσι αποκτούσε κάποιο δικαίωμα πάνω στην ακίνητη ιδιοκτησία."

Στην ίδια υπόθεση έχει επίσης αποφασιστεί πως η συνεισφορά ενός μέρους στην απόκτηση της επίδικης περιουσίας, είτε έμμεση ή άμεση, πρέπει να σχετίζεται απ' ευθείας με την απόκτησή της. Την αρχή αυτή είχε προηγουμένως αμφισβητήσει ο λόρδος Denning στις υποθέσεις *Hazell & Hazell* [1972] 1 All E.R. 923 και *Hargrave v. Newton* [1971] 3 All E.R. 866. Στην Κύπρο δεν υπάρχει νομοθεσία παρόμοια με τη Married Women's Property Act 1882 και Matrimonial Causes Act 1973. Το τελευταίο αυτό νομοθέτημα, όπως είπαμε πιο πριν, δίδει στο Δικαστήριο ευρεία εξουσία, μετά τη λύση του γάμου, να προβαίνει σε δίκαιη και εύλογη κατανομή της περιουσίας που αποκτήθηκε από το ζεύγος κατά τη διάρκεια του, ώστε οι διάδικοι να ξεκινούν την καινούργια τους ζωή απαλλαγμένοι από το άγχος της οικονομικής ανάγκης. Τέτοια νομοθεσία βρίσκεται, από ότι γνωρίζουμε, στα πρόθυρα θεσπίσεως από τη Βουλή των Αντιπροσώπων και ελπίζουμε αυτό να γίνει το συντομότερο δυνατό.

Τα Δικαστήρια της Κύπρου εφαρμόζουν όμως τις αρχές του δικαίου της επιείκειας όπως αυτές ισχύουν στην Αγγλία, τόσο σε ότι αφορά τα νόμιμα ζευγάρια και αυτά που συζούν. Το Ανώτατο Δικαστήριο επιβεβαίωσε τη δικαιοδοσία και εφήρμοσε τις αρχές αυτές στην υπόθεση *Μιλτιάδους ν. Μιλτιάδους* (1982) 1 Α.Α.Δ. σελ.797, και πιο πρόσφατα στη *Θεοδούλου ν. Θεοδούλου* (1987) 1 Α.Α.Δ. 101.

Το Δικαστήριο των Λόρδων είχε την ευκαιρία να επανασυζητήσει πολύ πρόσφατα το ζήτημα στην υπόθεση *Lloyds Bank plc v. Rosset and another* [1990] 1 All E.R. 1111. Η ιδιαίτερη σημασία της απόφασης αυτής έγκειται στο γεγονός ότι αναλύεται το είδος της μαρτυρίας που χρειάζεται για να αποφανθεί το Δικαστήριο κατά πόσο δημιουργείται καταπίστευμα στην επίδικη περιουσία. Ο λόρδος Bridge, που εξέδωσε την ομόφωνη απόφαση του

Δικαστηρίου, είπε τα εξής, στη σελίδα 1118:

5 "The first and fundamental question which must always
be resolved is whether, independently of any inference to
be drawn from the conduct of the parties in the course of
sharing the house as their home and managing their joint
affairs, there has at any time prior to acquisition, or
exceptionally at some later date, been any agreement,
arrangement or understanding reached between them that
the property is to be shared beneficially. The finding of
10 an agreement or arrangement to share in this sense can
only, I think, be based on evidence of express discussions
between the partners, however imperfectly remembered
and however imprecise their terms may have been. Once
a finding to this effect is made it will only be necessary
15 for the partner asserting a claim to a beneficial interest
against the partner entitled to the legal estate to show
that he or she has acted to his or her detriment or
significantly altered his or her position in reliance on the
agreement in order to give rise to a constructive trust or
20 proprietary estoppel.

In sharp contrast with this situation is the very
different one where there is no evidence to support a
finding of an agreement or arrangement to share,
however reasonable it might have been for the parties to
25 reach such an arrangement if they had applied their minds
to the question, and where the court must rely entirely on
the conduct of the parties both as the basis from which to
infer a common intention to share the property
beneficially and as the conduct relied on to give rise to a
constructive trust. In this situation direct contributions to
30 the purchase price by the partner who is not the legal
owner, whether initially or by payment of mortgage
instalments, will readily justify the inference necessary to
the creation of a constructive trust. But, as I read the
35 authorities, it is at least extremely doubtful whether
anything less will do."

Σε μετάφραση:

"Το πρώτο και βασικό ερώτημα που πρέπει πάντοτε να αποφασίζεται είναι κατά πόσο και ανεξάρτητα από οποιοδήποτε συμπέρασμα που θα μπορούσε να συναχθεί από τη συμπεριφορά των μερών κατά τη διάρκεια της συγκατοίκησης στο οικογενειακό σπίτι και της διαχείρισης των κοινών τους υποθέσεων, αν υπήρξε σε οποιοδήποτε χρόνο πριν από την απόκτηση ή κατ' εξαίρεση σε μεταγενέστερη ημερομηνία συμφωνία, διευθέτηση ή συναντίληψη επιτευχθείσα μεταξύ τους ότι θα είναι νόμιμοι συνιδιοκτήτες. Το εύρημα μιας συμφωνίας ή διευθέτησης με αυτή την έννοια, μπορεί, κατά τη γνώμη μου, να βασιστεί μόνο στη μαρτυρία ρητών προφορικών συζητήσεων μεταξύ των συμβιούντων, έστω και αν δεν μπορούν να τις θυμηθούν πλήρως και όσον ανακριβείς δυνατό να ήταν οι όροι τους. Εφόσον γίνει τέτοιο εύρημα θα είναι αρκετό μόνο για τον συμβιούντα που απαιτεί τέτοιο νόμιμο δικαίωμα έναντι του άλλου που είναι εγγεγραμμένος ιδιοκτήτης να δείξει ότι αυτός ή αυτή έχει ενεργήσει προς ζημιά του/της ή μετέβαλε σημαντικά τη θέση του/της βασιζόμενος στη συμφωνία έτσι ώστε να δημιουργείται το εξ ερμηνείας καταπίστευμα (constructive trust) ή κώλυμα για την διεκδίκηση των ουσιαστικών δικαιωμάτων (proprietary estoppel).

Σε οξεία αντίθεση μ' αυτή την περίπτωση είναι η άκρως διαφορετική όπου δεν υπάρχει καμιά μαρτυρία που να ενισχύει το συμπέρασμα συμφωνίας ή διακανονισμού για συνιδιοκτησία, έστω και αν ήταν λογικό για τα μέρη να καταλήξουν σε τέτοια διευθέτηση, αν αυτοί είχαν τέτοιο πράγμα κατά νου, και όπου το Δικαστήριο πρέπει να βασιστεί πλήρως στη συμπεριφορά και των δύο μερών ως η βάση από την οποία να συναχθεί κοινός σκοπός να δικαιούνται στην περιουσία ως συνιδιοκτήτες και ως η συμπεριφορά από την οποία προκύπτει το εξ ερμηνείας καταπίστευμα (constructive trust). Σ' αυτή την περίπτωση άμεσες συνεισφορές στην τιμή αγοράς από τον συγκατοικούντα που δεν είναι ο εγγεγραμμένος ιδιοκτήτης είτε ως προκαταβολή είτε με περιοδικές πληρωμές του ενυπόθηκου δανείου, θα δικαιολογεί

5 άμεσα το συμπέρασμα που είναι αναγκαίο για τη δημιουργία του εξ ερμηνείας καταπιστεύματος (constructive trust). Αλλά, όπως διαβάζω τις αυθεντίες, είναι τουλάχιστο άκρως αμφίβολο κατά πόσο οτιδήποτε λιγότερο θα είναι αρκετό για να ικανοποιήσει τα πιο πάνω".

10 Προχωρούμε τώρα στην εφαρμογή των νομικών αρχών, που έχουμε συνοψίσει πιο πάνω, στα γεγονότα της κρινόμενης έφεσης, όπως αυτά διαπιστώθηκαν από το πρωτόδικο Δικαστήριο και έγιναν αποδεκτά ενώπιόν μας. Ο εφεσείων, όταν αρραβωνιάστηκε την εφεσίβλητη, ήταν ήδη οδηγός ταξί εξ επαγγέλματος και ιδιοκτήτης ενός αυτοκινήτου. Ο πατέρας της εφεσίβλητης, η τελευταία ήταν 15 τότε 15 χρόνων, έδωσε στον εφεσείοντα £3.000 για να αγοράσει και δεύτερο ταξί. Ο ίδιος πρόσθεσε στο ποσό αυτό £1.000 για να συμπληρωθεί η τιμή του. Αυτά το 1976. Έκτοτε η επιχείρηση του εφεσείοντα εξελίχθηκε με επιτυχία. Τον Οκτώβρη του 1986 κατά τη διάρκεια της ενώπιον του πρωτόδικου Δικαστηρίου διαδικασίας συμφωνήθηκε 20 πως η αξία της περιουσίας, από την οποία διεκδικούσε το 1/2 μερίδιο η εφεσίβλητη, ήταν £100.000. Ανοίγουμε εδώ μια παρένθεση για να επισημάνουμε πως στη δήλωση των δικηγόρων δεν διευκρινίζεται κατά πόσο η αξία αυτή αναφέρεται στην επιχείρηση, περιλαμβανομένης δηλαδή της 25 εύνοιας της, και των ταξί ή μόνο σ' αυτά. Στην έκθεση απαιτήσεως η εφεσίβλητη διεκδικεί το μισό της αξίας των αυτοκινήτων και "ενδιάμεσα", όπως τα αποκαλεί, κέρδη από την επιχείρηση μέχρι της εκδικάσεως της αγωγής. Παρατηρούμε επίσης ότι δεν διευκρινίζεται αν η συμφωνηθείσα αξία ίσχυε το 1986, όταν έγινε δηλαδή η κοινή δήλωση 30 στο Δικαστήριο, ή τον Δεκέμβρη του 1984 που έπαυσαν οι διάδικοι να συζούν. Και τούτο γιατί το αντικείμενο σ' αυτής της φύσεως αγωγές είναι η περιουσία που αποκτάται με κοινές προσπάθειες κατά τη διάρκεια της συμβίωσης 35 και όχι μετά από αυτή.

Επανερχόμεθα όμως στα γεγονότα. Η εφεσίβλητη δεν συνεισέφερε τίποτε άλλο στην επιχείρηση υπό μορφή οποιασδήποτε άλλης υπηρεσίας, εκτός από τις £3.000

κάτω από τις περιστάσεις που έχουμε ήδη εκθέσει. Η επιχείρηση ταξί όμως ανήκε, και ήταν αποκλειστικά δημιουργήματα του εφeseίοντα, που ήταν εξ επαγγέλματος οδηγός ταξί πριν από τη συμβίωση. Το ποσό των £3.000 που του έδωσε ο πατέρας της εφeseίβλητης το 1976 ήταν για να τον βοηθήσει στην απόκτηση και δεύτερου ταξί. 5

Χρηματική, ή άλλη βοήθεια γονέων προς τέκνα είναι σύνηθες φαινόμενο στον τόπο μας και όταν αυτό γίνεται δεν υποδηλώνει συναλλαγή από την οποία δυνατό να δημιουργηθεί αγωγίμο δικαίωμα. Επί παραδείγματι αν οποιοδήποτε μέλος στην έγγαμη ή άγαμη συμβίωση βοηθήσει οικονομικά το άλλο να αγοράσει τα αναγκαία για το επάγγελμα του μηχανήματα ή εξοπλισμό, αυτό δεν σημαίνει ότι θα απαιτήσει μετά τη διάλυση της συμβίωσης οποιοδήποτε μερίδιο από την εργασία του ή τα μηχανήματα αυτά. Εκτός βέβαια αν η προσφορά αυτή ενέχει το στοιχείο της σύμβασης από την οποία και μπορεί να δημιουργηθεί στο μέλλο αγωγίμο δικαίωμα π.χ. όπου η χρηματική βοήθεια δίδεται ως δάνειο ή βάσει οποιασδήποτε συνακόλουθης συμφωνίας. 10
15
20

Το πρωτόδικο Δικαστήριο με την απόφαση του, που για τους λόγους που εξηγήσαμε πιο πάνω είναι τρωτή, έχει προβεί σε διανομή της περιουσίας μεταξύ των διαδίκων, που ανήκε αποκλειστικά στον εφeseίοντα. Τέτοια εξουσία δε έχουν κατά νόμο τα Κυπριακά Δικαστήρια, τα δε γεγονότα της υπόθεσης δεν δημιουργούν τις προϋποθέσεις εφαρμογής των νομικών κανόνων που αναλύσαμε στα προηγούμενα. Αναφέρουμε επιπλέον πως οι πρόνοιες του Married Women's Property Act 1882 παρέχουν ρητά εξουσία στα Αγγλικά Δικαστήρια να υπολογίζουν την αξία του αντικειμένου καταπιστεύματος, που βρισκόταν στην κατοχή του καταπιστευματοδόχου και που έπαυσε να υφίσταται κατά τον χρόνο της ακρόασης, και να εκδίδουν απόφαση για ποσό ίσο με αυτή. (Δες Halsbury's Laws of England 4η έκδοση τόμος 22, παραγρ.1034). 25
30
35

Στη συζητούμενη υπόθεση, και αν υποθέσουμε πως αυτή εμπίπτει στις νομικές αρχές δημιουργίας καταπι-

5 στεύματος, αυτό θα αφορούσε το αυτοκίνητο HQ210 μόνο και για το ποσό των £3.000. Το αυτοκίνητο όμως αυτό δεν υπήρχε κατά τον χρόνο της ακρόασης και, όπως αναφέραμε ήδη, στον τόπο μας δεν υφίσταται νομοθετική διάταξη ανάλογη με την πιο πάνω Αγγλική όπως ούτε και νομοθεσία παρόμοια με τα δυο Αγγλικά νομοθετήματα, στα οποία έχουμε κάμει αναφορά πιο πάνω.

10 Η παρερμηνεία από το πρωτόδικο Δικαστήριο του νομικού πλαισίου της υπόθεσης στο σύνολο του, καταδεικνύεται και από το εκτελεστικό μέρος της απόφασης, όπου διατάσσεται η εγγραφή της εφεσίβλητης ως συνιδιοκτητρίας των ταξί που ήσαν εγεγραμμένα, κατά το χρόνο της έκδοσης της απόφασης, στο όνομα του εφεσείοντα, 15 ενώ διαζευκτικά εκδίδεται και απόφαση εναντίον του για ποσό £33.500. Το εκτελεστικό μέρος δηλαδή της απόφασης είναι κατά τέτοιο τρόπο διατυπωμένο ώστε να στερείται δυνατότητας εκτέλεσης. Ποιός από τους διάδικους θα επιλέξει να εφαρμόσει τον ένα από τους δυο διαζευκτικούς 20 τρόπους εκτέλεσης της, την εγγραφή δηλαδή του 1/3 της ιδιοκτησίας των αυτοκινήτων στο όνομα της εφεσίβλητης, ή της πληρωμής σε αυτή του ποσού των £33.500.

25 Για τους λόγους που εκθέτουμε πιο πάνω η έφεση γίνεται αποδεκτή. Η απόφαση του πρωτόδικου Δικαστηρίου ακυρώνεται. Η αγωγή της εφεσίβλητης απορρίπτεται. Υπό τις περιστάσεις δεν γίνεται οποιαδήποτε διαταγή για έξοδα.

Η έφεση επιτρέπεται χωρίς έξοδα.